

STORTINGET

Innst. 291 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:230 S (2024–2025)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg og Rasmus Hansson om styrket handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen gå i dialog med EU for å utrede hvordan Norge og EU kan styrke handels-samarbeidet sitt og gjøre hverandre mindre avhengige av råvarer, produkter og tjenester fra andre kontinenter.
2. Stortinget ber regjeringen vektlegge innkjøp av europeiske varer og tjenester i innkjøp og anbud i offentlig sektor og fremme forslag om å fjerne eventuelle juridiske hindre for å stille slike krav.
3. Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for å gjøre det enklere for offentlige myndigheter å kjøpe inn varer og tjenester fra Europa fremfor andre kontinenter, f.eks. gjennom DFØ.
4. Stortinget ber regjeringen kartlegge mulige sikkerhetsrisikoer ved pågående anbud og innkjøp fra Kina og USA til offentlig sektor og oppdatere relevante retningslinjer for statlige etater, fylkeskommuner og kommuner slik at sikkerhetsrisikoer unngås.

5. Stortinget ber regjeringen kartlegge hele omfanget av anbud og innkjøp av varer og tjenester fra USA og Kina i offentlig sektor.
6. Stortinget ber regjeringen klargjøre handlingsrommet for statlige etater, fylker og kommuner til å bryte pågående kontrakter med leverandører som utgjør en mulig sikkerhetstrussel mot Norge og norsk infrastruktur.
7. Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene for oljefondets fremtidige verdiutvikling av å øke investeringene i Europa i fondets portefølje.
8. Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal merkeordning for forbrukervarer som mat, klær og elektronikk med europeisk opphav, slik at det blir enklere å velge europeiske alternativer.
9. Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for norske bedrifter som ønsker å omstille sine verdikjeder og produksjon vekk fra andre kontinenter og til Europa og Norge.
10. Stortinget ber regjeringen øke rådgivningskapasiteten overfor norske bedrifter som ønsker å flytte produksjon til Norge fra andre kontinenter enn Europa.
11. Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av å trekke samarbeid, investeringer og virksomhet fra hel- og deleide statlige selskaper ut av land som USA og Kina der dette er mulig.
12. Stortinget ber regjeringen vurdere sikkerhetsmessige risikoer ved at hel- og deleide statlige selskaper har samarbeid med amerikanske og kinesiske selskaper.
13. Stortinget ber regjeringen vurdere om det er behov for nye og forbedrede frihandelsavtaler med land som Canada og Sør-Korea, og vurdere å inngå for-

handlinger om en frihandelsavtale med Japan, sett i lys av den endrede verdenssituasjonen.

14. Stortinget ber regjeringen vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Taiwan og å opprette felles diplomatisk representasjon mellom landene.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 24. april 2025 til Nærings- og fiskeridepartementet ved statsråd Cecilie Myrseth bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådens uttalelse følger av vedlagte brev av 5. mai 2025.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tobias Hangaard Linge, Runar Sjøstad, Rune Støstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Nikolai Astrup, Olve Grotle, Sveinung Stensland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Nils T. Bjørke, Jenny Klinge og lederen Erling Sande, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:230 S (2024–2025) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg og Rasmus Hanson om styrket handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere. Komiteen merker seg forslagsstillernes intensjon om å styrke norsk og europeisk selvfor- syning i et langsiktig sikkerhets- og beredskapsper- spektiv, særlig på områder hvor Europa i dag produserer få varer og tjenester selv, og hvor det er stor import fra stormakter på andre kontinenter. Komiteen viser til gjennomgang av representantforslaget i statsråd Cecilie Myrseth sitt svarbrev av 5. mai 2025, hvor statsråden fremhever at det er i Norges interesse å ha en åpen økonomi med forutsigbare spilleregler i verdenshan- delen, samtidig som statsråden deler forslagsstillernes bekymring for at handelspolitikk og økonomiske bindinger kan bli brukt som politisk pressmiddel.

Komiteens flertall, medlemmene fra Ar- beiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Frem- skrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti,

Venstre og Miljøpartiet De Grønne, vil videre påpeke at det er viktig å legge til rette for god markeds- adgang også utenfor EU. Flertallet mener derfor det er viktig at regjeringen jobber for å etablere og oppdate- re frihandelsavtaler med tredjeland gjennom EFTA. Flertallet viser i den sammenheng til at det nylig er inngått handelsavtaler med flere nye land, herunder In- dia, og at dette arbeidet må fortsette med uforminsket styrke.

Et annet flertall, medlemmene fra Ar- beiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstre- parti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Norge er et lite land med en liten økonomi i en relativ sammenheng. Dette flertallet mener at Norge har alt å tjene på å ha en åpen økonomi, og viser til at handel med Europa står for betydelige verdier i Norge. I dag går over 70 pst. av norsk eksport til Europa. Norge er en eksportnasjon, og handel med andre land er et fundament for svært mange norske bedrifter og ar- beidsplasser. Multilateralisme og handel mellom stater er noe ikke bare Norge, men hele verden tjener på.

Et tredje flertall, medlemmene fra Ar- beiderpartiet, Høyre, Venstre og Miljøpar- tiet De Grønne, mener at frihandel og multilateralisme er viktige prinsipper å verne om.

Komiteens medlemmer fra Arbeider- partiet og Høyre viser til at det er bred oppslutning om europeisk samarbeid blant partiene på Stortinget i dag.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener arbeidet med å sikre god markedsadgang for norske bedrifter er blitt enda viktigere i lys av nye tolltariffer fra USA. Toll virker som sand i det globale handelsmaskineriet, og høye tollsatser kan få store konsekvenser. Disse medlemmer vil i den sammenheng vise til at norsk laks ble ilagt høy toll av USA på begynnelsen av 1990- tallet. Det medførte at norsk lakseeksport til USA ble de- simert. Markedsandelen sank fra 63 pst. til bare 3 pst. på kort tid.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosi- alistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpar- tiet De Grønne mener det er viktig at Norge jobber tett med Europa for å beholde, bygge opp og videreut- vikle strategisk viktige verdikjeder og redusere vår felles avhengighet av land som vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Dersom vi skal lykkes med dette, må både Norge og EU legge til rette for at europeisk industri og næringsliv er i stand til å konkurrere globalt. Europa må bli mer innovative, mer produktive, mindre byrå- kراتiske og mer konkurransedyktige.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at EU nå har varslet betydelige forenklinger og nye satsinger innen forskning, teknologiutvikling og kraft. Barrierene i det indre markedet skal bli færre, og strømprisene skal ned. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge sørger for samtidighet i implementeringen av EU-rettsakter som bidrar til forenkling og effektivisering, men vil samtidig understreke at regjeringen har et selvstendig ansvar for å feie for egen dør. Regjeringen ligger langt bak egne forenklingsmål, og politikken har de siste fire årene vært preget av betydelig usikkerhet, store og brå skatteendringer og manglende hensyn til næringslivets behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre deler forslagsstillernes intensjon om å legge til rette for mer handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere. Svært mange virksomheter i Norge er avhengige av god markedsadgang. EU peker seg ut som det viktigste markedet for Norge, og EØS-avtalen er avgjørende for å sikre at norske bedrifter kan konkurrere på like vilkår i hele det indre markedet. Disse medlemmer vil understreke at dette ikke er tiden for å reforhandle eller utfordre EØS-avtalen.

Disse medlemmer forventer at regjeringen fører en proaktiv Europa-politikk som ivaretar norske interesser. Disse medlemmer understreker viktigheten av at Norge jobber aktivt for å unngå å bli omfattet av eventuelle mottiltak som måtte komme fra EU i respons på nye tolltariffer fra USA. Norge er fullt ut integrert i det indre markedet i Europa, men står utenfor EUs tollunion. Vi er derfor sårbare i en situasjon der EU innfører tiltak mot tredjeland.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er enige med forslagsstillerne i at samarbeid med Europa er viktig, og dette har vært en rød tråd gjennom Arbeiderpartiets politikk i flere tiår. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at Arbeiderpartiet er en sterk pådriver for handelssamarbeid med Europa og øvrige deler av verden.

Disse medlemmer viser til at Norge samarbeider tett med Europa i dag på spørsmål om blant annet handel, klima og miljø, og beredskap og sikkerhet. Disse medlemmer viser til at regjeringen Støre jobber langs flere spor for å ivareta nasjonal sikkerhet og redusere risikoen i handelsrelasjoner med andre land. Regjeringen Støre har blant annet styrket sikkerhetslovens bestemmelser om eierskapskontroll, det arbeides med forslag til ny lov om investeringskontroll, og regjeringen har opprettet en ny etat for eksportkontroll og sanksjoner. Videre har Nærings- og fiskeridepartementet fått ansvar for å koordinere departementenes arbeid med forsyningssikkerhet, som vil gi departementet bedre

oversikt over og kontroll med forsyningskjeder og tverrspektorielle problemstillinger som har betydning for samfunnssikkerheten. Disse medlemmer mener at regjeringens arbeid overfor Europa og øvrige handelspartnere er offensivt, og mener mange av forslagene i dokumentet er ivare tatt gjennom eksisterende politikk.

Disse medlemmer viser for øvrig til næringsminister Cecilie Myrseth sine handelspolitiske redegørelser i henholdsvis november 2024 og mars 2025. Den nye administrasjonen i USA med sin tollpolitikk har bidratt til å aktualisere handelspolitikken generelt og fremheve viktigheten av samarbeid i Europa. Regjeringen Støre har lagt stor vekt på tett dialog med EU og europeiske handelspartnere for å styrke samarbeidet samt sikre at Norge vil være på innsiden av eventuelle beskyttelsestiltak fra EU. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Støre jobber aktivt overfor den nye amerikanske administrasjonen for å sikre at Norge blir pålagt lavest mulig tollsats.

Disse medlemmer viser til at Norge har inngått handelsavtaler med India, Thailand, Kosovo og Malaysia i perioden, og pågående arbeid med handelsavtale med Mercosur. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Støre har varslet at en handelsmelding vil legges frem for Stortinget.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at frihandel på tvers av landegrenser har stor betydning for verdiskaping og fred. Land som handler med hverandre, er avhengige av hverandre og samarbeider med hverandre. Disse medlemmer mener gode rammer for norsk eksport betinger av hvilke rammer import møter i Norge. Disse medlemmer mener tollmurene bør reduseres, og mener regjeringen Støres og den tidligere regjeringen Stoltenbergs tolløkninger på kjøtt, ost og grønnsaker er kontraproduktive fra et frihandelsperspektiv. Disse medlemmer mener det bør være en ambisjon å styrke den internasjonale handelen, både i Europa og i verden for øvrig.

Disse medlemmer støtter forslagsstillernes intensjon om styrking av handelssamarbeidet med Europa, men disse medlemmer reagerer på at representantforslaget slår USA i hartkorn med Kina. Disse medlemmer viser til at mens det er et ubestridt faktum at USA er Norges viktigste allierte, skriver Politiets sikkerhetstjeneste i sin nasjonale trusselvurdering for 2025 at «Etterretningstrusselen fra Kina er betydelig og vil tilta på sikt».

Disse medlemmer viser videre til den nylig inngåtte handelsavtalen mellom USA og Storbritannia. Disse medlemmer påpeker at til tross for at USA er blant Norges viktigste handelspartnere, har ikke Norge og USA en formell handelsavtale. Disse medlem-

mer mener det bør være en ambisjon for Norge å jobbe frem en handelsavtale med USA for å styrke handels-samarbeidet ytterligere.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener Norge og EU er tjent med å handle med hverandre. Allerede i dag samarbeider Norge og EU tett om beredskap og forsyningssikkerhet. Det ligger flere rettsakter i EØS-ettetslepet, rettsakter som EU mener er EØS-relevante, og utkast til rettsakter fra Europakommisjonen som alle omhandler disse spørsmålene. Disse medlemmer mener det kan være rom for ytterligere samarbeid med EU gjennom disse rettsaktene, men at det er viktig at EØS-avtalen ikke utvides til å gjelde handel med tredjeland.

Disse medlemmer viser til at de aller fleste av disse forslagene er problematisert og har gode oppfølgingspunkter i Totalberedskapsmeldingen som Stortinget nettopp har behandlet. Disse medlemmer mener at problemstillingene som løftes i forslagene, ideelt sett skulle vært løst gjennom tiltak i Norge, underlagt nasjonal kontroll. Disse medlemmer viser til at meldingen slår fast at

«Vi skal redusere risiko og vår avhengighet av aktører som vi ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med eller som på annen måte kan utfordre våre nasjonale sikkerhetsinteresser.»

Disse medlemmer mener det ikke finnes faglig eller politiske argumenter grunnlagt med sikkerhet for å gi bedre vilkår for handel i Norge til for eksempel aktører fra det nøytrale landet Irland enn for eksempel Norges viktigste allierte i Europa, Storbritannia. Der vi ikke kan ha en nasjonal løsning på en sikkerhetsutfordring relatert til teknologi, investeringer eller forsyninger på grunn av økonomiske eller folkerettslige hindre, bør sikkerhetspolitisk samarbeid vektlegges.

Disse medlemmer viser til at Norge har en mer åpen økonomi enn EU. Norge er tjent med at andre aktører følger folkerettslige prinsipper for økonomisk samkvem, og bør derfor være varsomme med å selv bryte disse. Videre er Norge tjent med at anbud vinnes av den billigste leverandøren, gitt at alle øvrige krav tilfredsstilles, inkludert krav om sikker forsyning. Disse medlemmer mener det ikke tjener norske interesser å opptre proteksjonistiske på vegne av EU. Det kan både risikere å bryte Norges forpliktelser til tredjeland og gjør varer og tjenester til Norge dyrere.

Komiteens medlem fra Venstre støtter intensjonene i representantforslaget om å styrke handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere. Det er uavhengig av den aktuelle geopolitiske situasjonen en fornuftig strategi, men særlig viktig i en tid med stor internasjonal uro.

Dette medlem vil derfor støtte flere av forslagene som fremmes.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at EU sammen med Storbritannia er Norges klart viktigste marked, og demokratiske europeiske stater er Norges nærmeste allierte. Tett økonomisk samarbeid med Europa har lenge vært bærebjelken i norsk næringsliv. I en stadig mer usikker tid tilsier også sikkerhets- og beredskapsperspektivet at Norge og Europa må styrke samarbeid om selvforsyning.

Dette medlem viser til at det er et uttalt mål både for Norge og Europa for øvrig å bli mindre avhengig av stormakter utenfor Europa med agendaer som i mange tilfeller kan stå i motstrid til Europas demokratiske verdier og egne langsiktige ambisjoner.

Dette medlem viser til at stater som USA og Kina i dag er leverandører av en rekke varer, tjenester og kritisk infrastruktur der Europa i dag ikke har like gode verdikjeder. Dette er en økende sikkerhetspolitisk risiko når USA blir en mer uforutsigbar partner som går til handelskrig mot allierte. Kina har allerede tydelige sikkerhetspolitiske og ideologiske motsetninger til Norge og andre demokratiske stater. Avhengighet av Kina og kanskje USA gir en mer sårbar beredskap ved større internasjonale kriser hvor verdikjeder kan bryte sammen og fraktmuligheter vanskeliggjøres. I verste fall kan land miste evnen til å produsere grunnleggende varer og tjenester.

Dette medlem mener det må på plass flere tiltak og virkemidler for at Norge og Europa kan styrke sin beredskap sammen. Det må bli enklere for myndigheter, bedrifter og privatpersoner å velge tjenester og varer som kommer fra Norge og Europa og kommer Norge og Europa til gode. Mange mennesker i Norge ønsker å ta valg som prioriterer norske og europeiske bedrifter, og det samme gjør mange bedrifter. For offentlige myndigheter kan det også være flere fordeler ved å velge europeisk, blant annet at man kan være mer sikker på langsiktigheten i leveranser, og at varer og tjenester ikke utgjør en risiko for egen sikkerhet.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med EU for å utrede hvordan Norge og EU kan styrke handelssamarbeidet sitt og gjøre hverandre mindre avhengige av råvarer, produkter og tjenester fra andre kontinenter.»

«Stortinget ber regjeringen klargjøre handlingsrommet for statlige etater, fylker og kommuner til å bryte pågående kontrakter med leverandører som utgjør en mulig sikkerhetstrussel mot Norge og norsk infrastruktur.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere om det er behov for nye og forbedrede frihandelsavtaler med land som Canada og Sør-Korea, og vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Japan, sett i lys av den endrede verdenssituasjonen.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge mulige sikkerhetsrisikoer ved pågående anskaffelser fra henholdsvis Kina og USA til offentlig sektor og oppdatere relevante retningslinjer for statlige etater, fylkeskommuner og kommuner slik at sikkerhetsrisikoer unngås.»

«Stortinget ber regjeringen kartlegge hele omfanget av anbud og innkjøp av varer og tjenester fra henholdsvis USA og Kina i offentlig sektor.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Taiwan og å opprette felles diplomatisk representasjon mellom landene.»

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vektlegge innkjøp av europeiske varer og tjenester i innkjøp og anbud i offentlig sektor og fremme forslag om å fjerne eventuelle juridiske hindre for å stille slike krav.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for å gjøre det enklere for offentlige myndigheter å kjøpe inn varer og tjenester fra Europa fremfor andre kontinenter, for eksempel gjennom DFØ.»

«Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene for oljefondets fremtidige verdiutvikling av å øke investeringene i Europa i fondets portefølje.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal merkeordning for forbrukervarer som mat, klær og elektronikk med europeisk opphav, slik at det blir enklere å velge europeiske alternativer.»

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for norske bedrifter som ønsker å omstille sine verdikjeder og produksjon vekk fra andre kontinenter og til Europa og Norge.»

«Stortinget ber regjeringen øke rådgivningskapasiteten overfor norske bedrifter som ønsker å flytte produksjon til Norge fra andre kontinenter enn Europa.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av å trekke samarbeid, investeringer og virksomhet fra hel- og deleide statlige selskaper ut av land som USA og Kina der dette er mulig.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere sikkerhetsmessige risikoer ved at hel- og deleide statlige selskaper har samarbeid med amerikanske og kinesiske selskaper.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med EU for å utrede hvordan Norge og EU kan styrke handelssamarbeidet sitt og gjøre hverandre mindre avhengige av råvarer, produkter og tjenester fra andre kontinenter.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen klargjøre handlingsrommet for statlige etater, fylker og kommuner til å bryte pågående kontrakter med leverandører som utgjør en mulig sikkerhetstrussel mot Norge og norsk infrastruktur.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere om det er behov for nye og forbedrede frihandelsavtaler med land som Canada og Sør-Korea, og vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Japan, sett i lys av den endrede verdenssituasjonen.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen kartlegge mulige sikkerhetsrisikoer ved pågående anskaffelser fra henholdsvis Kina og USA til offentlig sektor og oppdatere relevante retningslinjer for statlige etater, fylkeskommuner og kommuner slik at sikkerhetsrisikoer unngås.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen kartlegge hele omfanget av anbud og innkjøp av varer og tjenester fra henholdsvis USA og Kina i offentlig sektor.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Taiwan og å opprette felles diplomatisk representasjon mellom landene.

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen vektlegge innkjøp av europeiske varer og tjenester i innkjøp og anbud i offentlig sektor og fremme forslag om å fjerne eventuelle juridiske hindre for å stille slike krav.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for å gjøre det enklere for offentlige myndigheter å kjøpe inn varer og tjenester fra Europa fremfor andre kontinenter, for eksempel gjennom DFØ.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene for oljefondets fremtidige verdiutvikling av å øke investeringene i Europa i fondets portefølje.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal merkeordning for forbrukervarer som mat, klær og elektronikk med europeisk opphav, slik at det blir enklere å velge europeiske alternativer.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for norske bedrifter som ønsker å omstille sine verdikjeder og produksjon vekk fra andre kontinenter og til Europa og Norge.

Forslag 12

Stortinget ber regjeringen øke rådgivningskapasiteten overfor norske bedrifter som ønsker å flytte produksjon til Norge fra andre kontinenter enn Europa.

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av å trekke samarbeid, investeringer og virksomhet fra hel- og deleide statlige selskaper ut av land som USA og Kina der dette er mulig.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen vurdere sikkerhetsmessige risikoer ved at hel- og deleide statlige selskaper har samarbeid med amerikanske og kinesiske selskaper.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Framskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:230 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg og Rasmus Hansson om styrket handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 13. mai 2025

Erling Sande

leder

Geir Jørgensen

ordfører

Næringsministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/2875-9

5. mai 2025

Dokument 8:230 S (2024-2025) - representantforslag om styrket handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere

Jeg viser til brev av 24. april 2025 der Stortingets næringskomité ber om min uttalelse til representantforslag 230 S (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Sigrid Zurbuchen Heiberg og Rasmus Hansson om styrket handel og samarbeid med Europa og andre strategiske partnere.

Nedenfor følger min uttalelse. Deler av svaret er utarbeidet i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Finansdepartementet og Utenriksdepartementet, da noen av temaene i representantforslaget faller inn under deres ansvarsområder.

Overordnet vurdering av representantforslaget

Jeg deler i all hovedsak forslagsstillernes synspunkter på behovet for å styrke handelen og samarbeidet med Europa og andre strategiske partnere. Europa er Norges klart viktigste marked, vi deler et verdifellesskap og vi er tett integrert i europeiske verdikjeder. EØS-avtalen er hjørnesteinen i Norges brede samarbeid med EU og legger rammene for vår deltakelse i det indre marked og en stor del av norsk næringspolitikk. Det er i norsk interesse å bidra til felleseuropeiske løsninger som støtter opp om europeisk – og dermed vår egen – sikkerhet, velferd og grønne og digitale konkurranseevne. Tett samarbeid med Europa er viktigere enn noen gang. Regjeringen har gjennomført flere tiltak for å styrke samarbeidet med EU.

Norsk velferd og evne til å skape verdier er uløselig knyttet til handel og økonomisk samarbeid med andre land, også utenfor Europa. USA er vår nærmeste allierte og regjeringen ønsker å styrke samarbeidet også med USA. Norske bedrifter produserer varer

og tjenester som etterspørres over hele verden. Muligheten til å importere varer og tjenester fra ulike deler av verden er grunnleggende også for verdiskapingen i norsk økonomi, både når det gjelder offentlig og privat tjenesteyting og produksjon.

Selv om konfliktnivået mellom stormaktene i verden er stigende, er det fortsatt en sentral norsk interesse å arbeide for en mest mulig åpen norsk økonomi, nedbygging av handelshindre og ivaretagelse av forutsigbare spilleregler for verdenshandelen.

Når det er sagt deler jeg forslagsstillernes bekymring for at handelspolitikken og økonomiske bånd i økende grad brukes som politisk pressmiddel. De siste årene er det blitt tydeligere at import av varer og tjenester fra andre land i noen tilfeller vil kunne medføre sårbarheter for Norge og Europa, og at viktige forsyningskjeder i samfunnet ikke kan tas for gitt. Regjeringen jobber derfor langs flere spor for å ivareta nasjonal sikkerhet og redusere risikoen i handelsrelasjoner med andre land. Vi har blant annet styrket sikkerhetslovens bestemmelser om eierskapskontroll, vi arbeider med et forslag til ny lov om investeringskontroll, og vi har opprettet en ny etat for eksportkontroll og sanksjoner. Videre har Nærings- og fiskeridepartementet fått ansvar for å koordinere departementenes arbeid med forsyningsikkerhet, som vil gi oss bedre oversikt over og kontroll med forsyningskjeder og tverrsektorielle problemstillinger som har betydning for samfunnssikkerheten.

I en verden hvor økonomisk samarbeid og sikkerhet veves tettere sammen, vil regjeringen styrke det økonomiske samarbeidet med EU og andre strategiske partnere, arbeide for å styrke konkurranseevnen i norsk økonomi, og redusere sårbarhetene overfor land vi ikke har sikkerhetssamarbeid med og der avhengigheter kan utgjøre en risiko. Det krever økt årvåkenhet fra norsk side for å sikre våre interesser.

1: Stortinget ber regjeringen gå i dialog med EU for å utrede hvordan Norge og EU kan styrke handelssamarbeidet sitt og gjøre hverandre mindre avhengige av råvarer, produkter og tjenester fra andre kontinenter.

Vi er i kontinuerlig dialog med EU og EUs medlemsland om hvordan vi kan styrke europeisk konkurranseevne og økonomisk sikkerhet. Kjernen i vårt forhold til EU er EØS-avtalen, som sikrer felles regler for fritt varebytte og for fri bevegelighet av kapital, tjenester og personer i det indre marked. Gjennom EØS-avtalen deltar vi i en rekke initiativer fra EU som tar sikte på å utvikle kritiske europeiske verdikjeder på en sikker, motstandsdyktig og bærekraftig måte.

Av eksempler som kan nevnes er regjeringens arbeid for at EUs regelverk om kritiske råvarer, Critical Raw Materials Act (CRMA), skal innlemmes i EØS-avtalen. Målet med CRMA er å legge til rette for økt utvinning, prosessering og resirkulering av kritiske råvarer som mineraler og metaller i EU, for å styrke forsyningsikkerheten av slike råvarer i det indre marked. Det bidrar til å sikre europeisk industri tilgang på sentrale innsatsvarer i sin produksjon.

Tilsvarende arbeider regjeringen for at rettsakten om halvledere, European Chips Act, skal innlemmes i EØS-avtalen. Chips Act er et EU-initiativ som skal øke produksjonen av halvledere og styrke selvforsyningen i Europa. Det er allerede bevilget midler til norsk deltakelse i forsknings- og innovasjonssamarbeidet innenfor Chips Act. Regjeringen vurderer også hvorvidt EUs forordning om produksjon av nullutslipps-teknologivarer, Net Zero Industry Act (NZIA), skal tas inn i EØS-avtalen.

For at det indre markedet skal fungere må relevant regelverk i EU og i EØS/EFTA-landene være likt. For Norge (og Island og Liechtenstein) betyr dette at EØS-relevante rettsakter må innlemmes i EØS-avtalen fortløpende for å sikre like rammevilkår for vårt næringsliv og våre forbrukere. Dette ble godt belyst i NOU 2024:7 Utvikling og erfaringer. Derfor har denne regjeringen et mål om å redusere etterslepet av EØS-relevante rettsakter som skal innlemmes i EØS-avtalen.

Regjeringen prioriterer tett kontakt med EU og sentrale EU-land. For eksempel har både statsministeren (7. april) og jeg (13-14. mars) nylig vært i Brussel for samtaler med Europakommisjonen der den handelspolitiske situasjonen og styrket samarbeidet mellom Norge og EU var et sentralt tema.

For å etablere en ramme for samarbeid og dialog med EU ut over EØS-avtalen, tok denne regjeringen initiativ til Grønn allianse med EU. Grønn allianse gir rammer for et enda tettere samarbeid om verdikjeder og grønn omstilling og inkluderer blant annet et eget industripartnerskap samt samarbeid om klima og energi. I tillegg signerte EU og Norge et forsvars- og sikkerhetspartnerskap i mai 2024. Denne typen samarbeid med EU er spesielt viktig i møte med den handels- og sikkerhetspolitiske situasjonen i verden i dag. Videre etablerte vi i fjor en handelspolitisk dialog med EU på embetsnivå, der store og små saker på handelsområdet kan drøftes med Europakommisjonen.

Som det fremgår har vi allerede en svært god dialog med EU om våre felles utfordringer og muligheter, og om hvordan vi kan styrke samarbeidet fremover. Denne dialogen er dynamisk og foregår på ulike nivåer. Den dekker en stor bredde av tema som er relevante for det handelspolitiske forholdet mellom Norge og EU.

Et område som Regjeringen er særlig opptatt av å videreutvikle, er forsyningssikkerheten. Norge har en bilateral forsyningsberedskapsavtale med Finland. Den omhandler bl.a. å avstå fra bruk av unntaksbestemmelser i EØS/EU-regelverket, slik at vare- og tjenestebyttet skal fortsette også i krise og krig.

Et langsiktig mål er å inngå tilsvarende avtaler med alle de nordiske landene samt andre EU-land og Storbritannia. Norge har gitt uttrykk for hensiktsmessigheten av slike avtaler i mange sammenhenger.

2: Stortinget ber regjeringen vektlegge innkjøp av europeiske varer og tjenester i innkjøp og anbud i offentlig sektor og fremme forslag om å fjerne eventuelle juridiske hindre for å stille slike krav.

Norge har en grunnleggende interesse i velfungerende markeder og regelbasert handel. Norge er bundet av EØS-avtalen og andre internasjonale avtaler som forplikter oss til å sikre ikke-diskriminering i offentlige anskaffelser, herunder WTO-avtalen om offentlige innkjøp. Dette innebærer at leverandører, både norske og utenlandske, har rettigheter etter anskaffelsesregelverket. Over gitte terskelverdier har leverandører både fra EU/EØS-land og andre land som Norge har inngått avtaler med, krav på å bli behandlet likt med norske leverandører i konkurranser om offentlige anskaffelser. Det sikrer ikke bare rettferdig konkurranse og likebehandling, men også effektiv bruk av samfunnets ressurser. Dette er grunnleggende prinsipper i det norske anskaffelsesregelverket.

Det norske regelverket om offentlige anskaffelser er i hovedsak basert på EU-direktivene om offentlige anskaffelser. Europakommisjonen er i gang med en revisjon av anskaffelsesdirektivene. Det følger blant annet av signalene i Europakommisjonens «Ren industriplan» (Clean Industrial Deal) at et viktig grunnlag for direktivrevisjonen er å åpne for å foretrekke europeiske leverandører i strategiske sektorer. Europakommisjonen har på dette grunnlag satt i gang en omfattende prosess for å komme frem til regler som åpner for vektlegging av europeiske varer og tjenester der det er strategisk viktig, samtidig som anskaffelsesregelverket også skal ivareta andre hensyn. Europakommisjonen tar sikte på å foreslå nye anskaffelsesdirektiv innen utgangen av 2026.

Regjeringen følger regelverksutviklingen i Europa tett, og deltar i relevante fora for å bidra inn i regelverksarbeidet. Det er etter min vurdering ikke hensiktsmessig å innføre egne særnorske regler på dette tidspunktet, når det foregår en utvikling av felles regler i hele EØS.

3: Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for å gjøre det enklere for offentlige myndigheter å kjøpe inn varer og tjenester fra Europa fremfor andre kontinenter, f.eks. gjennom DFØ.

Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) har utarbeidet omfattende veiledere som blant annet hjelper offentlige oppdragsgivere med anskaffelsesprosessen. DFØs veiledning er en viktig ressurs for oppdragsgiverne. DFØ arbeider derfor med å gjøre sitt veiledningstilbud enda bedre kjent og mer tilgjengelig.

DFØ har allerede veiledning som klargjør hvilke leverandører som har rettigheter etter anskaffelsesregelverket, og hva dette innebærer. DFØ har også en sparretelefon som oppdragsgivere kan ringe inn til for å stille spørsmål om anskaffelsesregelverket. DFØ er koblet på det overnevnte arbeidet med anskaffelsesdirektivene i Europa, nettopp for å kunne utvikle sin veiledning ettersom regelverket endres.

Innenfor regelverket har norske oppdragsgivere i dag et betydelig handlingsrom. Slik mener jeg det fremdeles bør være fremover. Det er den enkelte oppdragsgiver som har de beste forutsetningene for å avgjøre hva som trengs for å dekke egne behov.

4: Stortinget ber regjeringen kartlegge mulige sikkerhetsrisikoer ved pågående anbud og innkjøp fra Kina og USA til offentlig sektor og oppdatere relevante retningslinjer for statlige etater, fylkeskommuner og kommuner slik at sikkerhetsrisikoer unngås.

Regjeringen har nedlagt et betydelig arbeid for å styrke nasjonal sikkerhet de seneste årene. Det har vært nødvendig i et mer alvorlig sikkerhetspolitisk verdensbilde enn vi har erfart på veldig mange år. Dette gjenspeiles blant annet i Totalberedskapsmeldingen, som ble lagt frem for Stortinget i januar.

Vi har et lovverk som hjemler tiltak og mekanismer som gjør at vi ivaretar nasjonal sikkerhet, både i sikkerhetsloven med forskrifter og i ulike sektorlovverk. Alle statlige etater, fylkeskommuner og kommuner er omfattet av sikkerhetsloven, jf. sikkerhetsloven § 1-2. Dette innebærer at virksomheter i offentlig sektor samt andre virksomheter som er underlagt sikkerhetsloven i samsvar med sikkerhetsloven § 1-3, skal gjøre vurderinger i tilknytning til sikkerhetsrisikoer ved anbud og innkjøp, herunder vurdering av avhengigheter.

I Totalberedskapsmeldingen har vi publisert en del kontrollspørsmål som bør stilles om en aktivitet, investering, oppkjøp, en avtale eller liknende kan berøre nasjonale sikkerhetsinteresser, som grunnlag for egen risikovurdering. Regjeringen har i tillegg utarbeidet ulike retningslinjer som omhandler balansen mellom åpenhet, næringslivsinteresser og sikkerhet. Både i transportsektoren og i kunnskapssektoren finnes det etablerte retningslinjer. Det foreligger også retningslinjer for myndighetenes samarbeid om håndtering av sikkerhetstruende økonomisk virksomhet. Regjeringen oppdaterer retningslinjene ved behov.

Vi må kontinuerlig jobbe med å redusere risiko og vår avhengighet av aktører som vi ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med, eller som på annen måte kan utfordre våre nasjonale sikkerhetsinteresser. Vurdering av risiko knyttet til avhengigheter, anbud og innkjøp må gjøres i tråd med gjeldende regelverk og med grunnlag i EOS-tjenestenes trussel- og risikovurderinger.

I Totalberedskapsmeldingen har regjeringen varslet at den vil klargjøre muligheten for å stille krav til sikkerhet og beredskap i offentlige anskaffelser for å ivareta beredskapshensyn og nasjonale sikkerhetsinteresser. I tillegg vil regjeringen bidra til god veiledning om sikkerhet og beredskap i offentlige anskaffelser, som blant annet identifiserer hvilke kategorier av anskaffelser der det er særlig viktig å stille krav til sikkerhet og beredskap.

5: Stortinget ber regjeringen kartlegge hele omfanget av anbud og innkjøp av varer og tjenester fra USA og Kina i offentlig sektor.

Regjeringen er opptatt av tilgang til mer og bedre data i offentlige anskaffelser. For å bidra til dette har regjeringen i tildelingsbrevet til direktoratet for forvaltning (DFØ) og økonomistyring bedt om at den nasjonale databasen for offentlige anskaffelser (Doffin) og kunngjøringsskjemaene (E-forms) videreutvikles.

I rapporten «Leverandører til det offentlige – Egenskaper ved leverandører som har begått lovbrudd» (2022) fant Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningscenter at kun fire prosent av offentlige kontrakter i Norge går til utenlandske leverandører. Det er nærliggende å legge til grunn at de fleste går til våre nærmeste naboland.

DFØ har undersøkt data fra Doffin om kunngjorte kontraktstildelinger fra 1. januar 2024 til 15. april 2025. Av de 4779 kunngjorte kontraktene undersøkt har de kun funnet 16 tildelinger til amerikanske foretak, mens de ikke har funnet noen til kinesiske foretak. Jeg vil understreke at den tilgjengelige dataen ikke innebærer alle tildelinger som gjøres av offentlige oppdragsgivere.

6: Stortinget ber regjeringen klargjøre handlingsrommet for statlige etater, fylker og kommuner til å bryte pågående kontrakter med leverandører som utgjør en mulig sikkerhetstrussel mot Norge og norsk infrastruktur.

Sentrale deler av norsk infrastruktur eies i dag av private selskaper. Dersom en privat virksomhet enten har en så sentral rolle for grunnleggende nasjonale funksjoner at den anses som avgjørende for evnen til å opprettholde funksjonsdyktighet, eller har avgjørende betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser, skal den underlegges sikkerhetsloven. Som det fremgår av sikkerhetsloven § 9-4 kan en anskaffelse til et skjermingsverdig informasjonssystem, objekt eller infrastruktur som innebærer en ikke ubetydelig risiko for at den skjermingsverdige verdien kan bli rammet av eller brukt til sikkerhetstruende virksomhet, stanses av Kongen i statsråd ved at det fattes vedtak om at anskaffelsen ikke skal gjennomføres, eller at det skal settes vilkår for anskaffelsen. Dette gjelder også dersom det allerede er inngått avtale om anskaffelsen.

Det er også en ekstra sikkerhetsventil i sikkerhetsloven § 2-5, som innebærer at Kongen i statsråd kan fatte nødvendige vedtak for å hindre sikkerhetstruende virksomhet eller annen planlagt eller pågående aktivitet som kan innebære en ikke ubetydelig risiko for at nasjonale sikkerhetsinteresser blir truet, uten hensyn til begrensningene i forvaltningsloven § 35 og uavhengig av om aktiviteten er tillatt etter annen lov eller annet vedtak. Denne bestemmelsen ble blant annet brukt i den såkalte Bergen Engines-saken.

I tillegg er det flere sektorregelverk som inneholder hensyn til nasjonal sikkerhet i dag, blant annet petroleumsforskriften. I tråd med Totalberedskapsmeldingen vil regjeringen også sikre at nasjonal sikkerhet ivaretas i nye regelverk og i revisjoner av eksisterende, der det er relevant.

7: Stortinget ber regjeringen utrede konsekvensene for oljefondets fremtidige verdiutvikling av å øke investeringene i Europa i fondets portefølje.

Målet med investeringene i Statens pensjonsfond utland (SPU) å oppnå høyest mulig avkastning med en akseptabel risiko. Innenfor denne rammen skal fondet forvaltes ansvarlig.

Sammensetningen av referanseindeksen for SPU bestemmer i stor grad risikoprofilen til fondets investeringer. Referanseindeksen fastsettes av Finansdepartementet og består av globale indekser for aksjer og obligasjoner, med andeler på henholdsvis 70 pst. og 30 pst. En aksjeandel på 70 pst. innebærer at det er utviklingen i de globale aksjemarkedene, slik disse er representert i referanseindeksen, som overveiende avgjør fondets samlede avkastning og risiko.

Prinsippet om bred spredning av investeringene er et viktig utgangspunkt for fondets investeringsstrategi. Dette kommer til uttrykk gjennom sammensetningen av referanseindeksene for aksjer og obligasjoner som består av et stort antall markeder, sektorer, selskaper og valutaer, fordelt på flere geografiske regioner. Det fører til at avkastningen jevnnes ut og blir mer lik avkastningen til de globale finansmarkedene samlet sett.

Når investeringene spres bredt, vil utviklingen i enkeltaksjer eller -obligasjoner normalt ha begrenset betydning for den samlede avkastningen. Forhold som påvirker de brede markedene, og dermed alle selskaper i større eller mindre grad, gir større utslag. Eksempler på slike forhold, ofte omtalt som markedsrisiko eller systematisk risiko, er global økonomisk vekst, rentenivå og inflasjon. Systematisk risiko kan gi store svingninger i finansmarkedene. Siden investorer ikke kan diversifisere bort slik risiko, gir systematisk risiko, ifølge finansteorien, opphav til høyere forventet avkastning.

Derimot medfører eksponering mot usystematisk risiko ikke høyere forventet avkastning. Dersom referanseindeksen til SPU ikke spres godt fordi det gjøres for store investeringer i enkeltsektorer, -selskaper eller -land, vil dette kun medføre høyere forventet risiko.

Den geografiske regionfordelingen av SPUs referanseindeks for aksjer følger i stor grad av markedets sammensetning. Fondet har imidlertid en noe høyere andel i Europa og en tilsvarende lavere andel i Nord-Amerika enn det som følger av den markedsbaserte indeksen fra FTSE Russell, som fondets referanseindeks for aksjer er basert på. De geografiske vektene er fastsatt av Finansdepartementet i mandatet som er gitt til Norges Bank.

Finansdepartementet tar i arbeidet med investeringsstrategien for SPU utgangspunkt i fondets særtrekk og antagelser om hvordan finansmarkedene fungerer. Departementet arbeider løpende med å følge opp strategien, og sentrale deler gjennomgås med noen års mellomrom. Land- og regionsammensetningen i referanseindeksen for aksjer ble senest gjennomgått i fondsmeldingen 2020 (Meld. St. 32 (2019–2020) Statens pensjonsfond 2020).

Finansdepartementet har nylig opprettet et nytt ekspertråd for Statens pensjonsfond utland. Det skal gi råd og vurderinger til departementet om investeringsstrategien for fondet, rammeverket for ansvarlig forvaltning og oppfølgingen av Norges Bank. Oppdraget i 2025 vil blant annet være å vurdere grunnlaget for investeringsstrategien, herunder vektleggingen av bred spredning av investeringene for å redusere risiko og høsting av risikopremier. Rådet skal i sitt første oppdrag også vurdere sammensetningen av referanseindeksen blant annet i lys av politiske og økonomiske utviklingstrekk internasjonalt.

8: Stortinget ber regjeringen innføre en nasjonal merkeordning for forbrukervarer som mat, klær og elektronikk med europeisk opphav, slik at det blir enklere å velge europeiske alternativer.

Regjeringen arbeider med å legge til rette for at forbrukerne skal kunne ta informerte valg, kjenne sine rettigheter og vite hva de skal gjøre dersom de får problemer med varer eller tjenester de har kjøpt. Mye av forbrukervernreglene vi har er felles, fullharmoniserte EU/EØS-regler. Regjeringen prioriterer å medvirke i videreutviklingen av den felleseuropeiske forbrukerpolitikken.

Det er viktig at relevant og objektiv informasjon er lett tilgjengelig for forbrukerne. Merkeordninger som gir informasjon i kjøpssituasjonen kan være nyttige, og det finnes en rekke ulike former for produktmerking. For eksempel har vi de offisielle miljømerkene Svanen og EU Ecolabel. Andre eksempler er Debio-merket for økologisk mat.

Regjeringen mener det er positive sider ved å velge europeiske forbruksvarer for forbrukere i Norge. Blant annet skal varene da overholde europeiske miljø- og sikkerhetsstandarder. Etablering av en nasjonal merkeordning for forbrukervarer som mat, klær og elektronikk med europeisk opphav vil imidlertid være komplisert. Det vil i første omgang kreve utredning av hvilket handlingsrom vi har sett opp mot internasjonalt regelverk (EU/EØS, WTO, etc.) og aktuelle frihandelsavtaler.

Det nasjonale handlingsrommet for å innføre en slik ordning er antakeligvis begrenset. En egen nasjonal merkeordning i Norge vil kunne medføre en ekstra byrde for både norske og europeiske bedrifter som selger varer på det norske markedet. Disse må da forholde seg til en særskilt norsk merkeordning med tilhørende krav om dokumentasjon og lignende. En slik handelshindring vil kunne ha negativ effekt på handelen mellom Norge og Europa. En eventuell merkeordning for europeiske forbrukervarer må derfor nødvendigvis koordineres og utarbeides i samarbeid med EU.

9: Stortinget ber regjeringen utarbeide en veileder for norske bedrifter som ønsker å omstille sine verdikjeder og produksjon vekk fra andre kontinenter og til Europa og Norge, og 10: Stortinget ber regjeringen øke rådgivningskapasiteten overfor norske bedrifter som ønsker å flytte produksjon til Norge fra andre kontinenter enn Europa.

Myndighetene kan bidra med kompetanse og ressurser for å redusere risiko og inngangsbarrierer ved kommersielle etableringer og satsinger. Innovasjon Norge tilbyr et bredt spekter av rådgivnings- og finansieringstjenester som kan være relevante for bedrifter som ønsker å flytte produksjon eller verdikjeder nærmere hjem. Gjennom Invest in Norway, har Innovasjon Norge kompetanse, informasjon og nettverk som hjelper utenlandske selskaper med å vurdere lokalisering og ekspandering av virksomhet i Norge. Denne kompetansen kan også norske selskaper som ønsker å flytte aktivitet og produksjon fra kontinenter utenfor Europa tilbake til Norge, benytte seg av. Eksfin kan bidra med kapitaltilgang og rådgivning i tilfeller der dette er aktuelt.

Videre har myndighetene etablert fem nasjonale katapultsentre med fasiliteter, utstyr og kompetanse gjennom Sivas Katapultprogram, der bedrifter blant annet kan få bistand til større grad av automatisering og digitalisering av teknologi og produksjonsprosesser. Dette kan bidra til å gjøre det mer aktuelt for norske bedrifter å etablere og ekspandere produksjonsvirksomhet i Norge.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet gir råd og veiledning til bedrifter som er underlagt sikkerhetsloven og til næringslivet generelt om spørsmål knyttet til nasjonal sikkerhet. Det finnes også et veletablert privat marked for rådgivning til bedrifter om verdikjederisiko.

Ser man det offentlige og private tilbudet samlet mener jeg at tilbudet om rådgivingstjenester til norske bedrifter er tilpasset behovet. Når det gjelder en generell veileder fra myndighetene er min vurdering at dette i liten grad vil treffe næringslivets behov for informasjon og vil være ressurskrevende å utarbeide og holde relevant. Jeg mener at arbeid som allerede gjøres i det næringsrettede virkemiddelapparatet ivaretar dette hensynet på en god måte.

11: Stortinget ber regjeringen vurdere konsekvensene av å trekke samarbeid, investeringer og virksomhet fra hel- og deleide statlige selskaper ut av land som USA og Kina der dette er mulig og 12: Stortinget ber regjeringen vurdere sikkerhetsmessige risikoer ved at hel- og deleide statlige selskaper har samarbeid med amerikanske og kinesiske selskaper.

Selskaper med statlig eierandel er egne juridiske rettssubjekt. Styret og ledelsen i selskapene er ansvarlig for forvaltning og daglig drift av selskapene, herunder for selskapenes strategiske vurderinger, inkl. beslutning om inngåelse av samarbeid med selskaper i andre land, samt risikostyring.

Som eier har staten forventninger til selskapenes styrer, også innenfor områdene strategi og risikostyring. Staten forventer at selskapene har effektiv strategisk og operasjonell risikostyring. Flere av selskapene hvor staten er eier, er store virksomheter som opererer i komplekse omgivelser der risikobildet raskt kan endres. Det er derfor vesentlig å identifisere relevant risiko, inkludert risiko som kan være avhengigheter og sårbarheter som går på tvers av landegrenser.

13: Stortinget ber regjeringen vurdere om det er behov for nye og forbedrede frihandelsavtaler med land som Canada og Sør-Korea, og vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Japan, sett i lys av den endrede verdenssituasjonen.

Over tid skjer det endringer Norges kommersielle interesser og hvilke hensyn handelsavtalene skal ivareta. Vi går inn i en periode hvor flere av Norges handelsavtaler er blitt gamle. Dette medfører behov for å oppdatere frihandelsavtaler for å bedre ivareta dagens handelssamkvem og -interesser for å sikre at de fungerer godt for norsk næringsliv.

Det ble nylig lagt fram for Stortinget en forbedret frihandelsavtale med Chile, og en ny og modernisert avtale med Ukraina ble undertegnet i Kyiv i april i år. Avtalene med Canada, Sør-Korea og Mexico er blant de aktuelle kandidatene for tilsvarende oppdateringer. Den senere tids handelsuro bidrar til å aktualisere dette. Blant de land Norge ikke har frihandelsavtaler med er Japan en prioritert kandidat når de er rede for dette.

14: Stortinget ber regjeringen vurdere å inngå forhandlinger om en frihandelsavtale med Taiwan og å opprette felles diplomatisk representasjon mellom landene.

Taiwan er et eget tollområde og fullverdig medlem av WTO, og det kan teknisk sett inngås frihandelsavtaler med Taiwan. Norge prioriterer frihandelsavtaleforhandlinger gjennom EFTA. Taiwan er verken en del av Norges eller EFTAs prioriteringer.

Norsk Ett-Kina-politikk ligger fast. Norge anerkjenner ikke Taiwan som selvstendig stat, i likhet med de fleste andre land. Norge har dermed ikke diplomatiske forbindelser til Taiwan. Norges Ett-Kina-politikk er ikke til hinder for mer kontakt eller aktiviteter med næringsliv, akademia, kultur og samfunn på Taiwan. Vi har mange felles interesser med Taiwan på disse områdene.

Med hilsen

Cecilie Terese Myrseth